

## OSOBNOST ČESKÉ ANTROPOLOGIE SE JMENOVALA EMANUEL VLČEK

MAGNIS TAMEN EXCIDIT AUSIS  
*Ovidius*

Dne 24. října 2006 náhle zemřel prof. MUDr.a RNDR.h.c. Emanuel Vlček, Dr.Sc., jeden z nejvýraznějších představitelů československé antropologie. Věhlas získal lékařsko antropologickými výzkumy historických osobností a vědeckými studii o vývoji člověka v Evropě. Pan profesor se narodil 1. 3. 1925 v Rožmitále pod Třemšínem. Po absolvování reálného gymnázia v Praze pokračoval v roce 1945 ve studiu lékařské fakulty Univerzity Karlovy, kterou ukončil v roce 1951. Zároveň studoval v letech 1945–48 antropologii u prof. J. Malého na přírodovědecké fakultě UK v Praze. Již během vysokoškolského studia pracoval jako pomocná vědecká síla v Ústavu soudního lékařství, při vojenské službě se věnoval chirurgii. Aktivně se zúčastnil Pražského povstání, kde byl dvakrát raněn. Za tuto činnost byl vyznamenán Čs.válečným křížem 1939. Po ukončení studií přijal místo paleoantropologa v Archeologickém ústavu v Martině, později v Nitře. V letech 1957–1967 byl zaměstnán v Archeologickém ústavu ČSAV v Praze. Na všech archeologických pracovištích vedl terénní a teoretické výzkumy, zabývající se problematikou fosilního člověka a jeho existence ve střední Evropě. V roce 1967 založil v Národním muzeu v Praze antropologické oddělení s rozsáhlými sbírkami a mezinárodního významu. Působil v něm až do důchodo-

vého věku, tedy do roku 1990. Pan profesor svoji pedagogickou činnost zahájil již v roce 1952, kdy přednášel antropologii a biologii člověka na přírodovědecké a filozofické fakultě Komenského univerzity v Bratislavě a také paleoantropologii na PřF UK v Praze u prof. V. Pokorného. Vědecké hodnosti získal v r. 1962 (CSc.) a v r. 1969 DrSc. lékařských věd u prof. L. Borovanského. Habilitaci podal v téže roce, byla však pozastavena těsně před obhajobou komunistickými normalizátory, kteří mu rovněž zakázali přednášet na vysokých školách. Důvodem bylo zpracování kosterních pozůstatků sv.Jana Nepomuckého pro pražskou kapitulou. Pan profesor mohl dokončit habilitaci až v roce 1991 na 1. lékařské fakultě UK, kde byl v následujícím roce jmenován profesorem porovnávací-antropologické anatomie. Po těžké nemoci se v roce 1995 vrátil k pedagogické činnosti jako člen a školitel oborové rady postgraduálního studia antropologie. Vědecká práce pana profesora byla neuvěřitelně rozsáhlá. Publikoval přes 500 sdělení doma i v zahraničí, z toho 60 knih a samostatných titulů, 145 studií, 167 vědeckých článků a zbývající část jsou populárně vědecké příspěvky. Proslovil více než 500 přednášek opět doma i v zahraničí, z toho dvě třetiny odborných. Vědecká činnost zasahuje do mnoha oblastí, např. zpracování výsledků expedice k Chalcha Mongolům, studie krevních skupin a Rh systému u obyvatel ČSR, kriminalistická a archeologická témata. Další působení pana profesora zahrnuje dva okruhy, antropologicko lékařský průzkum historických osobností českých dějin a studium fosilního člověka v Evropě (formy moderní, neandertálské, erektoidního typu) včetně fosilních opic střední Evropy.

Již ve svých 23 letech určil výlitek mozkovny neandertálce z Gánovců na Slovensku. Obhájil názor výskytu tohoto typu fosilního člověka v poslední době mezileďové před 100.000 lety a zařadil jej mezi evropské nálezy. Za proslavení objevu mu v roce 1993 udělila Univerzita P. J. Šafárika v Košicích čestný titul Dr.h.c. biologických věd. V mezinárodní spolupráci studoval evropské neandertálské nálezy (m.j. La Quina, Arago, Tešik-Taš), Homo erectus (Petralona, Bilzingsleben), které byly popsány v obsáhlých německých monografiích z let 1993 a 2002. Typu Homo sapiens věnoval studie z moravských a českých lokalit (Dolní Věstonice, Pavlov, Brno, Mladeč aj). Kosterní nálezy pravěkých populací různých období z celého našeho území zpracoval od neolitu až k Slovanům. V roce 1955 byl pan profesor pověřen zpracováním kosterních pozůstatků našich panovníků, pohřbených v areálu Pražského hradu a jinde (dynastie Přemyslovců, lucemburská i habsburská). Výzkum celkem zahrnoval víc než 60 jedinců. Obsáhlá dokumentace je publikována v monografiích: Nejstarší Přemyslovci (1997) a Čeští králové I.-II. (2000). Na základě interdisciplinárního přístupu ve spolupráci s odborníky morfologických, klinických i historických oborů byly studovány osobnosti naší historie a kultury jako Jan Žižka, Albrecht z Valdštejna, celá řada našich světců, např. sv.Vojtěch, Anežka česká, Jan Nepomucký, sv. Zdislava a dále osobnosti mladších epoch zastoupené B. Bolzanem, W. A. Mozartem, K. H. Máchou, B. Smetanou, B. Martinů. Neobyčejně plodná vědecká práce pana profesora byla oceněna řadou zahraničních vyznamenání (Valloisova medaile 1962, Brocova cena 1979, medaile Státní-

ho muzea v Lucemburku 1982), byl zvolen dopisujícím a čestným členem společností lékařských a antropologických u nás, ve Francii, Rakousku, Lucembursku, Německu. Byly mu uděleny mj. medaile 1. LF UK, PřF UK a v roce 2002 zlatá medaile Univerzity Karlovy. V loňském roce jsem oslovila pana profesora s prosbou, aby zaštil svým jménem cenu Oborové rady PGS studia pro mladého úspěšného antropologa. Po krátkém zamýšlení s úsměvem souhlasil a dokonce se prvního udělení zúčastnil. Všechna setkání byla milá, přátelská, inspirující. Panu profesorovi děkujeme za zářný příklad velké pracovitosti, zásadových postojů, ve vědě odvahy, poctivosti a vytrvalosti při překonávání překážek. Budeme postrádat výjimečného člověka a vědce.

*Božena Škvařilová*

## PRAŽSKÁ MUZEJNÍ NOC: HRDLIČKOVO MUZEUM ČLOVĚKA UK, 17. 6. 2006

V sobotu 17. června 2006 se v Praze již potřetí konala kulturní akce s názvem Muzejní noc. Pořadatelé byly Národní muzeum, Asociace muzeí a galerií ČR a Dopravní podnik hl. m. Prahy, a.s. Na organizaci se podílely také další muzea a instituce, mezi nimi i Hrdličkovo muzea člověka Univerzity Karlovy. Muzejní noc je akce obvyklá v mnoha zemích již řadu let. Princip je všude totožný: muzea a galerie v daném městě zůstanou otevřena do pozdních nočních hodin a nabídnou svým návštěvníkům netradiční program. Univerzitní sbírky Hrdličkova muzea člověka UK byly v nezvyklou noční dobu zpří-